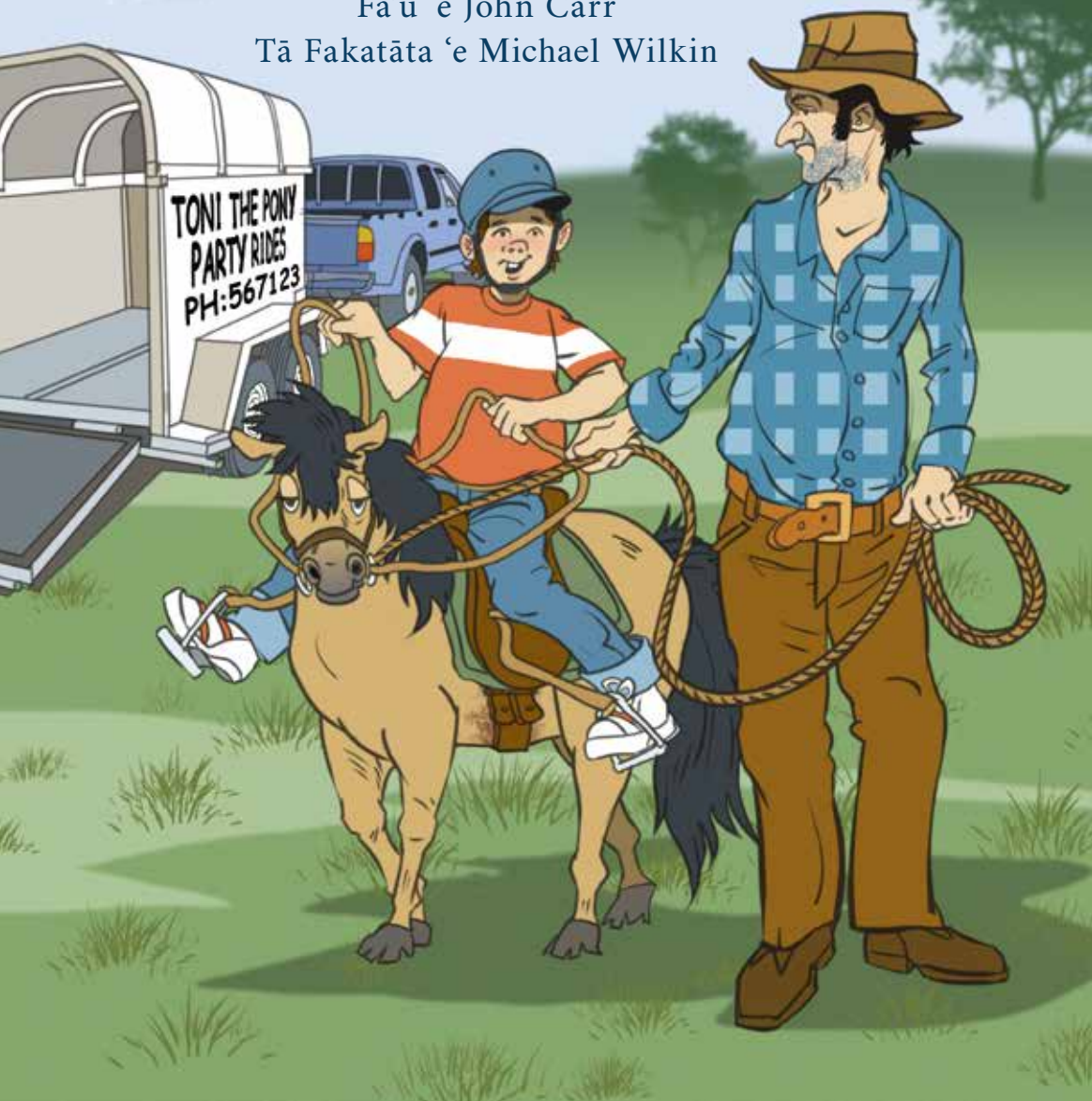

TONI, KOE KI'I HOOSI PAATI

Fa'u 'e John Carr
Tā Fakatāta 'e Michael Wilkin

Toni,
Koe Ki'i Hoosi Paati

Vahe 1

Ne toe pē 'aho 'e ua pea hokosia e ta'u fā 'o Toni'. Ka ko hono ngaahi topuva'e' na'e mamahi, langa mo e va'e' pea ko e maea ha'i hono fatafata' ne faka'au ke mano'o 'aupito. Koe'uhi ko e mano'o 'a e maea ha'i', na'e mamulu ai e konga ki 'olunga hono va'e mu'a' 'o mamahi ma'u pē he taimi 'oku ngaue ai'.

Ko e fu'u tamasi'i lahi mo mamafa na'e lolotonga heka hono tu'a'. Ko e motu'a tatā pūpūlou he tafa'aki' na'a' ne fusi'i mālohi e maea angi' ke lue vave. Ka na'e 'ikai lava ke toe vave ange 'ene lue' ko e mamahi e lavea hono va'e'. Na'e faka'amu 'a Toni ke ki'i tu'u 'o mālōlō mo inu ka ne 'ikai lava. Ne 'ikai loto e motu'a tatā pūpūlou' ia ke mālōlō kae'oua leva pē kuo 'osi kotoa e fānau' he heka.

Vahe 2

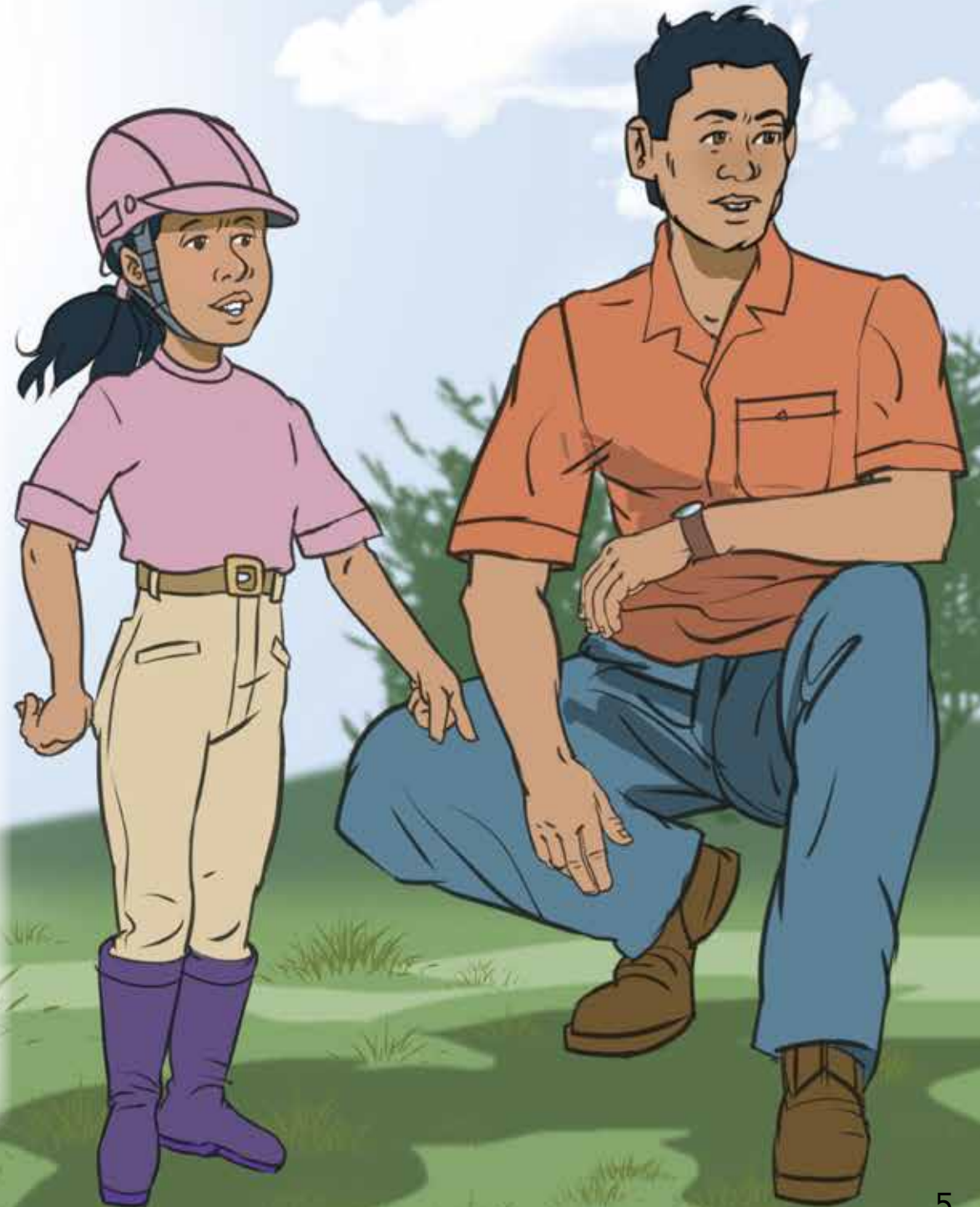
‘I he hifo ki lalo ‘a e fu‘u tamasi‘i lahi mo mamafa’ na’e fiefia ‘a Toni he ‘oku toe pē tokotaha ke heka pea mālōlō. Ko e ki‘i ta’ahine fofonga malimali mo hono puti lanu fisi’ifekika’.

“Ko au leva eni”, ko Sammy ange ia ki he’ene tamai’. Kuo fuoloa ‘ene tali ka ko e toki ma’u eni e faingamālie ke heka ai ha ki‘i hoosi Setaleni.

Ne ‘ikai ha teki ‘e taha ‘a e ki‘i ta’ahine’ ki he mata fakafulofula mai ‘a e motu’a tatā pūpūlou, ka na’e hoha’a ia ‘i he’ene sio atu ki he toketu ‘a e ki‘i hoosi’.

“Si’i faka’ofa e ki‘i hoosi’ he ‘oku mamahi hono va’e’, ‘e Tamai” ko Sammy ia. “Mahalo pē ne u’u ia ‘e ha pī”.

“Hangē kia au ‘oku palangia hono topuva’e” ko e tali ange ia e tamai ‘a Sammy, he ‘oku ‘i ai ‘ene ‘ilo ki he fanga hoosi’. “‘Oku fa’a palangia honau topuva’e’ kapau ‘oku ‘ikai tauhi lelei ma’u pē. Ko e ‘uhinga ia ‘oku’ ou toutou vakai mo oloolo ma’u ai pē ‘ū topuva’e ‘o Sultan he uike kotoa”.

“Vave kae fei mo ke heka”, ko e ui mai ia ‘a e motu’a tatā pūpūlou’. “‘Oku’ ou fiu he tali’. ‘Oku ‘ikai ma’u ha sēniti ia he ki’i hoosi lue tuai ko eni’ pea ‘āsili ai’ mo e toe fakatuotuai ia ‘a e fānau’.”

“He ‘ikai ke u heka au ia he ‘oku mamahi hono va’e’ ‘o’ona,” ko Sammy atu ia. “‘Oku fakamamahi ia”.

“Sai pē ia kia au”, ko e motu’a’ mai ia. “Kau tuku vave ai leva au.”

Ne ongo’i faka’ofa’ia ‘a Sammy he ki’i hoosi’. Na’a’ ne ‘unu’unu atu ‘o amoamo lelei hono tafa’aki ne taupotu mai ki ai’. Faka’ohovale pē kuo tangi mo topuna e ki’i hoosi’ ia mo ‘unu atu ki he mama’o’.

Na’e puna atu e tamai ‘a Sammy ‘o fua’i mai ia ke mama’o mei he ki’i hoosi’, pea’ na fakatou ‘ohovale he’ene puna pehē’. Na’a’ ne fakatokanga’i atu ai ‘a e mafahi mai e kili ‘o e ki’i hoosi’ ‘o toki mahino ki ai e me’a ‘oku hoko’.

“Fai ha ngāue ki he ki’i hoosi’,” ko e lea atu ia e tamai ‘a Sammy ki he motu’a tauhi’. “‘Oku langa mo mamahi’ia pea ke ‘ave ia ki he veti’ ke sio ki ai”.

“‘Oku ‘ikai ke mamahi’ia e ki’i hoosi’ ia. Ko au ia ‘oku’ ou mamahi’ia’.

“‘Oua te ke hoha’a koe ki ha me’a, he ka toe fai pehē mai kia au ‘e toki sio ki he’ene totongi.”

Na’e tu’u pē ‘a Sammy mo ‘ene tamai’ ‘o sio kae fakaheka atu ‘e he motu’a’ e ki’i hoosi’ ki he taulani’. Heka e motu’a’ he me’alele’ ‘o toho atu e taulani’, hala’atā ke fakainu pe to’o pe ā e nofo’a’ mei he tu’a ‘o Toni’.

Loto mamahi lahi ‘a Sammy mo tailiili.

“Faka’ofa e ki’i hoosi’,” ko Sammy ia ki he’ene tamai’. “Ko e hā ‘eta tokoni ‘e fai’?”

“Sai pē, he ko eni neu faitaa’i ‘a e taulani’” ko e tali atu ia ‘ene tamai’.

Vahe 3

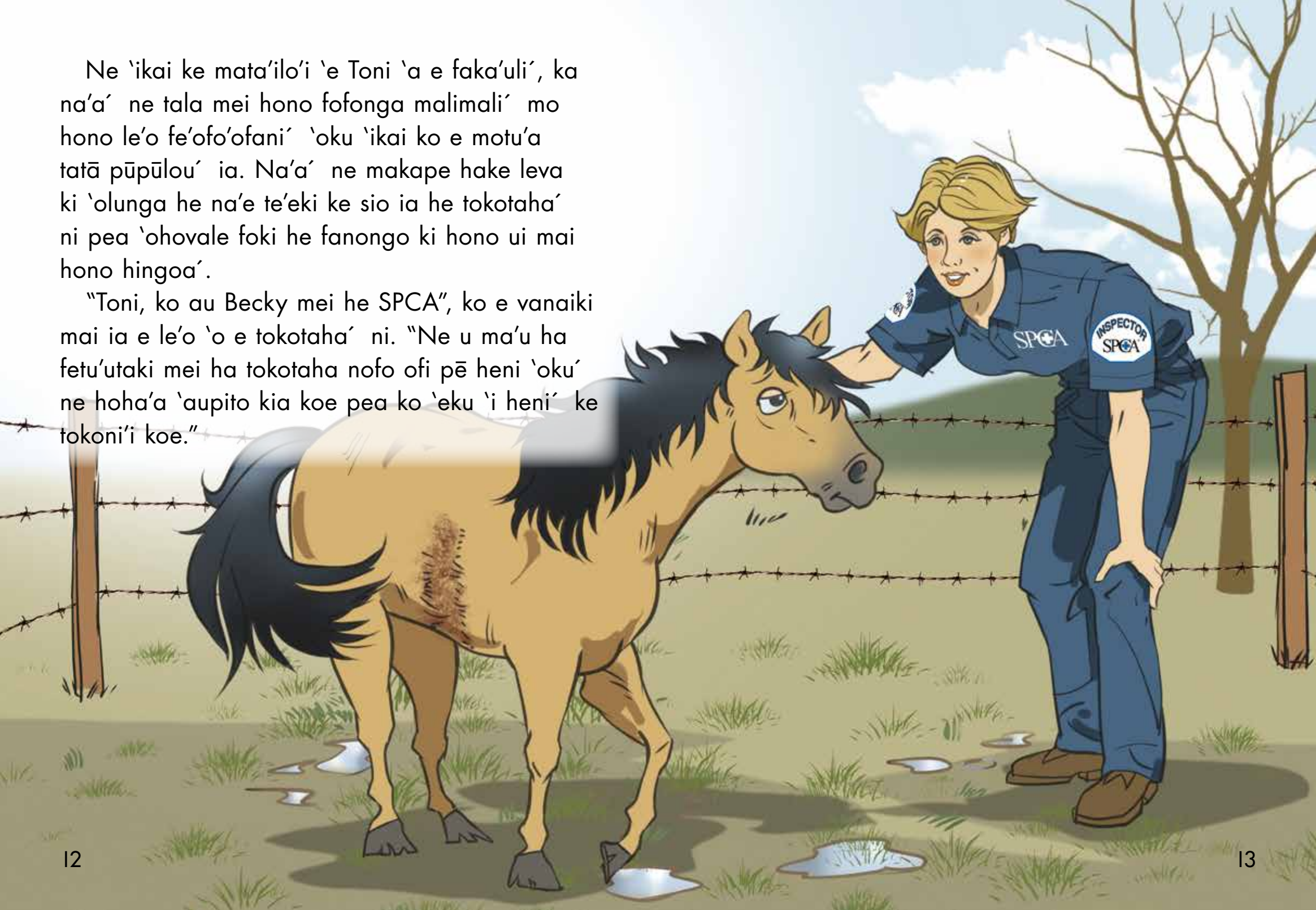
Ko e loto'ā ne tauhi ai 'a Toni' na'e tu'u 'i ha ve'e fale 'i he ngata'anga 'o ha hala lōloa ki he loto 'api 'i mui'. Na'e 'ikai ke 'asi e me'alele 'a e motu'a tatā pūpūlou' pea toki mānava lelei hifo 'a Toni. Ngalingali 'e 'ikai ha paati fai'aho he 'aho' ni pea 'e mālōlō lelei 'o 'ikai langa mo mamahi foki hono topuva'e'.

Ko e ki'i 'ā si'isi'i' na'e tauhi ai 'a Toni' 'o 'ikai ha palepale ke malu ai mei he 'uha'. Lolotonga 'ene tokoto he kekekele', viviku, fiekaia mo hela'ia, na'a' ne fanongo ki ha vanaiki mai ha me'alele mei he hala ki loto 'api'.

Ne 'ikai ke mata'ilo'i 'e Toni 'a e faka'uli', ka na'a' ne tala mei hono fofonga malimali' mo hono le'o fe'ofa'ofani' 'oku 'ikai ko e motu'a tatā pūpūlou' ia. Na'a' ne makape hake leva ki 'olunga he na'e te'eki ke sio ia he tokotaha' ni pea 'ohovale foki he fanongo ki hono ui mai hono hingoa'.

"Toni, ko au Becky mei he SPCA", ko e vanaiki mai ia e le'o 'o e tokotaha' ni. "Ne u ma'u ha fetu'utaki mei ha tokotaha nofo ofi pē heni 'oku' ne hoha'a 'aupito kia koe pea ko 'eku 'i heni' ke tokoni'i koe."

Vahe 4

Ne te'eki tu'o taha ha 'alu 'a Sammy ki he 'ofisi SPCA, ka na'a' ne fiefia ke a'utonu ai leva ki ai. Ko 'ene 'alu eni ke 'a'ahi ki he ki'i hoosi Setaleni ko ia na'e launga ai 'ene tamai' kia nautolu he ngaahi mahina atu kimu'a'. Na'e tokoni lahi e la'i 'ata 'o e taulani uta hoosi na'a' ne faitaa'i' ki hono fakatoto'lo'i 'e he 'inisipekita SPCA 'a e ki'i hoosi'.

Na'e lolotonga tauhi 'e he SPCA 'a Toni 'o fakatatali ai ki hano 'api fo'ou.

“Oku' ou tui e puti lanu fisi'ifekika ke fakatokanga'i au 'e he ki'i hoosi',” ko Sammy ia he'ene hifo mai ki tu'a mei he me'alele'.

“Tō atu”, ko 'ene tamai' ia. “Na'a' ku pehē 'e au he 'ikai te ke lava 'o fakatokanga'i 'a Toni.”

Pea na'e mo'oni pē 'a e tamai 'a Sammy. 'I he'enau fakaofi atu mo Becky ki he loto'ā ne tauhi ai 'a Toni', na'e 'ohovale 'a Sammy 'i he fo'ou 'a hono fōtunga'. Ma'a hono fakamoluu' pea ngingila, 'ikai ke toe toketu, ko e mamulu ne 'asi he kongā ki 'olunga hono va'e' kuo sai pea ko hono kano'imata', ko e toki sio eni 'a Sammy 'oku hinapaki pehē.

"Fo'i talavou", ko Sammy ia, "pea mata fiefia".

"Vakai ange ā koe ki he ola lelei 'o e 'ofa' mo hono tauhi lelei'." ko Tamai atu ia kia Sammy.

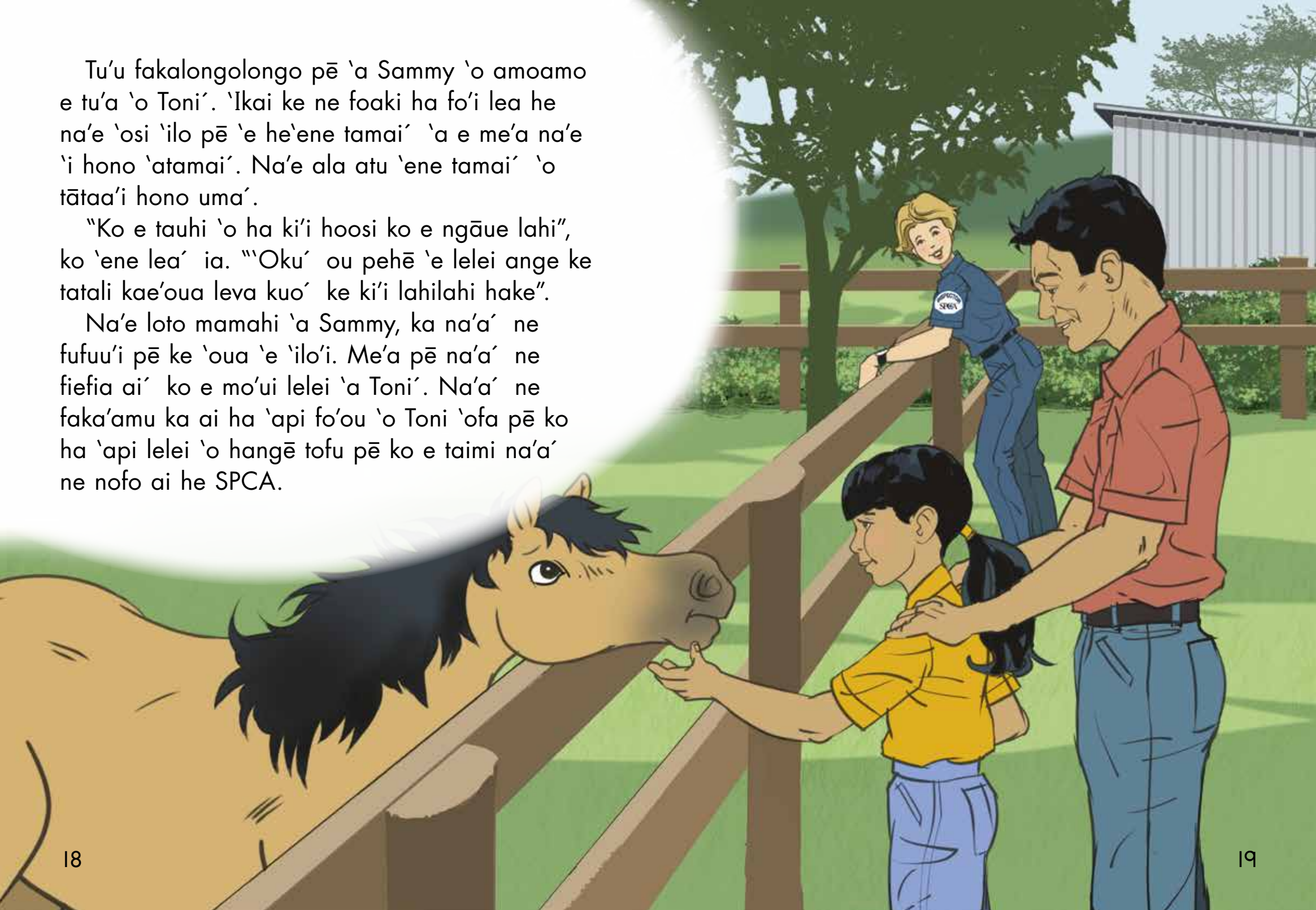
"Na'a' mau tutu'u hono topuva'e' pea faito'o mo e va'e ne palangia'," ko Becky mai ia. "Lolotonga ia 'oku' ne inu e vai 'oku ma'a, me'akai lelei pea malungia foki. Na'e ta'efiemālie' koe'uhi ko hono nifo' ka ne hanga 'e he veti' 'o faito'o. Ko e ki'i hoosi' toki fa'ele'i 'atā he taimi' ni. Toe pē eni hano 'api lelei ke hiki ki ai'".

Tu'u fakalongolongo pē 'a Sammy 'o amoamo e tu'a 'o Toni'. 'Ikai ke ne foaki ha fo'i lea he na'e 'osi 'ilo pē 'e he'ene tamai' 'a e me'a na'e 'i hono 'atamai'. Na'e ala atu 'ene tamai' 'o tātaa'i hono uma'.

"Ko e tauhi 'o ha ki'i hoosi ko e ngāue lahi", ko 'ene lea' ia. "'Oku' ou pehē 'e lelei ange ke tatali kae'oua leva kuo' ke ki'i lahilahi hake".

Na'e loto mamahi 'a Sammy, ka na'a' ne fufuu'i pē ke 'oua 'e 'ilo'i. Me'a pē na'a' ne fiefia ai' ko e mo'ui lelei 'a Toni'. Na'a' ne faka'amu ka ai ha 'api fo'ou 'o Toni 'ofa pē ko ha 'api lelei 'o hangē tofu pē ko e taimi na'a' ne nofo ai he SPCA.

Vahe 5

'I hono taki atu 'e Becky 'a Toni ke fakaheka 'i he taulani uta hoosi' na'a' ne 'ilo pē ko hono 'ave ia ki ha 'api fo'ou. Na'a' ne veiveiua mo mamahi 'i he'ene teu mavahe mei he SPCA.

'Oku foki 'ene manatu' ki he ngaahi paati fai'aho ne fa'a uta ma'u pē ia ki ai 'e he motu'a tatā pūpūlou' he ngatupetupe 'a e taulani' 'i hono toho holo he hala'. Na'a' ne mo'utāfu'ua.

Na'e toe fakalalahi 'ene mo'utāfu'ua' he taimi ne tu'u hifo ai e taulani'. Na'e 'ikai ke ne 'ilo pe ko e feitu'u fē eni 'oku 'ave ia ki ai', ka na'a' ne fanongo ki ha hikuhi kule'o 'oku ongo mai na'a' ne fa'a fanongo pē ki ai.

'Aho Fā'ele'i FieFia

'Aho Fā'ele'i FieFia

'I hono fakahifo ia mei he taulani uta hoosi' na'a' ne sio atu pē 'o 'ilo e ki'i ta'ahine' mo hono puti lanu fisi'ifekika'. 'Ohovale 'a Sammy pea toe 'ohovale foki mo Toni, neongo ne 'osi 'ilo pē 'e hono ngaahi kaungāme'a' 'a e me'a 'oku hoko'.

Nau kaila kotoa pē "'Oiau!"

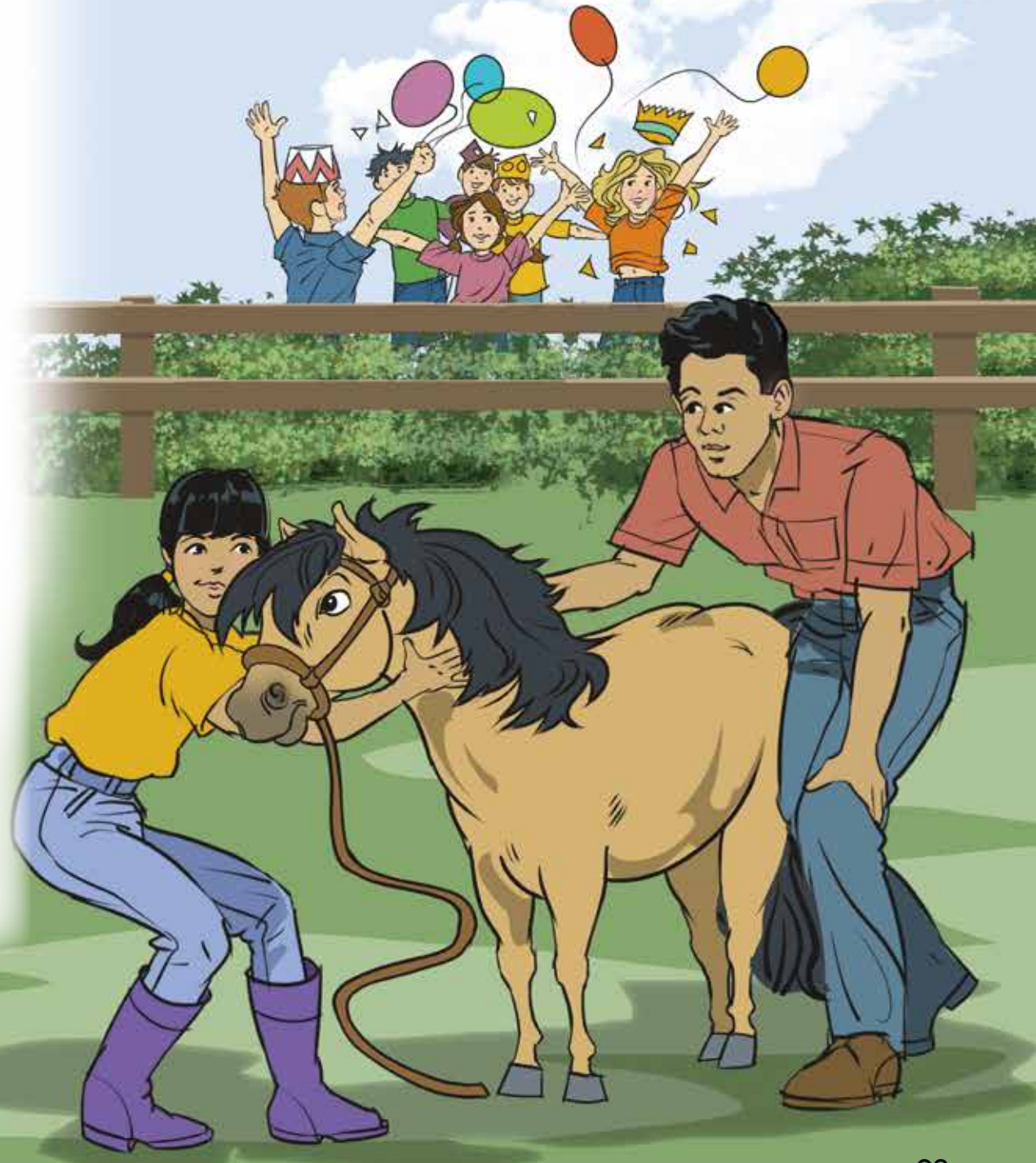
Lue atu 'a Sammy 'o tāupe he kia 'o Toni' 'ona fe'iloaki.

"Tamai, teu ma'u 'e au 'a Toni?" ko 'ene fehu'i' ia.

"Ko ia," 'a e tali 'ene tamai', "ka ko e koloa pē ke tauhi lelei ia. Tuku kena 'ā taha naua mo Sultan pea 'oku 'i ai pē mo e loki 'e taha 'i he fale hoosi' 'oku 'atā ma'ana".

"Ka na'a' ke talamai 'e koe 'aneafi keu tali kae'oua leva kuo' u fu'u lahi".

"Ko ia pē", mo 'ene kata', "mei 'aneafi ki he 'aho' ni kuo' ke lahi'aki e ta'u 'e taha".

Tauhi 'o ha ki'i Hoosi

- 'Oku fiefia ma'u pē fanga ki'i hoosi' ke tokanga'i lelei nautolu 'e he kakai'. 'Oku fiema'u e taimi lahi ke lalanga ai 'enau fefalala'aki'.
- 'Oku fiema'u foki ke tauhi nautolu 'i ha 'ā 'oku malu pea mohu he mohuku ma'ui'ui, lahi mo e vai melie', malumalungia pea 'ikai havilingia. 'E fiema'u ke lahi 'a e mohuku' mo ha funga laupapa ke hilifaki ai ke 'oua na'a molomoloki he 'uli'.
- 'Oku manako e fanga ki'i hoosi' ki hono polosi honau sino'. 'Oku tokoni ia ki hono tauhi nautolu ke ma'a mo 'ikai efua pea toe tokoni foki ki he fetāfeaki lelei honau toto' mo ma'a atu ai 'a e fulufulu mate'. 'Oku 'i ai e fanga ki'i hoosi 'e ni'ihī 'oku' nau manako hono fana vai'i kinautolu he taimi māfana mo vela'. 'I he taimi momoko' 'oku fa'a fakapulupulu nautolu ke 'oua tenau mokosia.
- 'Oku' nau lahi mohe tu'u pē ka 'oku fiema'u ia he taimi 'e ni'ihī kenau tokoto 'o mālōlō mo mohe lelei ai.
- 'Oku fiema'u ke toutou vakai'i ma'u pē honau nifo' koe'uhi 'oku 'ikai tu'u 'enau tutupu'.

**'A'ahi atu ki he uepisaiti kids.spcaeducation.org.nz
'o sio ai he fakahinohino ki hono tauhi ha ki'i hoosi**

Toni, the Party Pony

© 2017 Society for the Prevention of Cruelty to Animals Education, Auckland, New Zealand

Published by Wendy Pye Publishing Limited for SPCA Education

Text by John Carr

Illustrations by Michael Wilkin

This Tongan edition published 2019

ISBN: 978-1-98-857818-7

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording or any information storage and retrieval system, without permission in writing from the publishers.

Distributed in New Zealand by The SPCA

3047 Great North Road, New Lynn, Auckland 0640, New Zealand